ΕΥΘΥΜΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΠΟΛΥΤΥΠΙΑ

Τοῦ ΑΛΦΟΝΣ ΑΛΛΑΙ

Τὸν γνώρισα σὲ μιὰ μπύρα τοῦ Καρτιέ-Λατέν.

Κάθησε σ' ἕνα τραπέζι κοντὰ στὸ δικό μου καὶ παράγγειλε ἕξη καφέδες.

— Νά ἕνας, εἶπα μέσα μου, ποῦ περιμένει μεγάλη παρέα.

Ἀνόητο συμπέρασμα! Ὁ φίλος ρούφηξε μονάχος του καὶ τοὺς ἕξη γλυκὺ - βραστούς, τὸν ἕνα πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο (ὅλους μαζὺ μὲ μιᾶς δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ τοὺς πιῇ).

Βλέποντας τὴν κάποιαν ἔκπληξι μου, γύρισε πρὸς τὸ μέρος μου καί, μὲ μιὰ νυσταγμένη φωνή, ποῦσερνε τὶς λέξεις σὰν τσόκαρα, μοῦ εἶπε:

—Ἐγώ... εἶμαι ἕνας τύπος σὰν τὸν Μπαλζάκ... πίνω πολλοὺς καφέδες!

Ἕνα τέτοιο ντεμποῦτο δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ μ' ἀρέσῃ. Τραβήχθηκα πιὸ κοντά του.

Αὐτὸς ζήτησε χαρτὶ καὶ μελάνι.

Μόλις ἔγραψε μερικὲς γραμμές, τσαλάκωσε τὸ χαρτὶ καὶ τὸ πέταξε κάτω ἀπο τὸ τραπέζι. Κι' αὐτὸ ξανάγινε ὄχι λίγες φορὲς ἀκόμη. Τὸ πάτωμα εἶχε γεμίσει παληόχαρτα. Μὲ τὴν ἴδια πάλι νυσταγμένη φωνή, μοῦ ἐξήγησε:

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Φλωμπέρ... εἶμαι ὑπερβολικὰ δύσκολος στὸ ὕφος μου. Γράφω καὶ σχίζω...

Ἔτσι ἐγνωρισθήκαμε περισσότερο.

Ἐπειδὴ κάθε ἐκμυστήρευση ἀξίζει μιὰν ἄλλη, τοῦ ἐμπιστεύτηκα ὅτι ἔχω γεννηθῆ στὸ Ὀνφλέρ. Ἐσούφρωσε τὰ χείλια του μὲ δυσαρέσκεια :

— Ἐγώ.. μοῦπε, εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Καρλομάγνο... δὲν πολυαγαπῶ τοὺς Νορμανδούς !

Ἡ προκατάληψή του ὅμως αὐτὴ δὲν ἐψύχρανε τὴ σχέση μας καὶ σὲ λίγο μάθαινα κι' ἐγὼ τὴ δική του γενεαλογία :

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Πυβὶς ντὲ Σαβάνν... ἔχω γεννηθῆ στὴ Λυόν, συνέχισε.

Κι' ὅπως μοῦ ξήγησε συμπληρωματικῶς ὁ πατέρας του, χασάπης στὸ Μπορντώ, θέλησε στὴν ἀρχὴ νὰ τὸν κρατήσῃ στὴν τέχνη.

— Γι' αὐτό... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Σαίξπηρ... ἤμουν ἕναν καιρὸ χασαπόπουλο ! φώναξε.

Μὲ πληροφόρησε πώς εἶταν ἄλλοτε παντρεμμένος. Μοῦπε μάλιστα καὶ τὸνομα τῆς γυναίκας του :

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Ναπολέοντα...τὴ γυναῖκα μου τὴν λέγαν Ζοζεφίνα !

Ἡ Ζοζεφίνα ὅμως τὸν ἀπάτησε μ' ἕναν Ἐγγλέζο. Δὲν τὸ πῆρε καὶ πολὺ κατάκαρδα.

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Μολιέρο... Ἡ γυναῖκα μου μὲ ἀπάτησε !

Μιὰ μέρα ἀποφασίσαμε νὰ φᾶμε μαζί... Εἴχαμε δώσει ραντεβοῦ γιὰ τὸ μεσημέρι ἀκριβῶς. Ἔφθασα στὶς δώδεκα κι' ἕνα λεπτό.

Ἔβγαλε ψυχρὰ τὸ ρολόγι :

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τό Λουδοβῖκο δέκατο τέταρτο .. λίγο ἔλειψε νὰ περιμένω ! μοῦπε.

Εἶχεν ὑποφέρει ἀπὸ ἕνα σοβαρὸ πονόμματο καὶ τὸν κίνδυνο ποὺ πέρασε τὸν ἐξέφραζε μὲ τὸν ἴδιο περίεργο τρόπο :

— Ἐγώ... παρὰ λιγάκι νὰ γίνω ἕνας τύπος σὰν τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Μίλτωνα. Νὰ στραβωθῶ !

Ἀργότερα ὅταν ἡ ἐνθύμηση τῆς Ζοζεφίνας ἔσβυσε μέσα του, ἀγάπησε μιὰν ἄλλη. Μὰ αὐτὴ δὲν ἤθελε οὔτε νὰ τὸν ξέρῃ.

Καὶ τὴν σκότωσε.

Τὸν ἔπιασαν. Κι' ὅταν πῆγαν στὸν ἀνακριτὴ δὲν εἶπε παρ'αὐτὸ μονάχα :

— Ἐγώ.. εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸ Μάριο Καραβαδόση... δὲν μαρτυρῶ ποτέ.

Ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Κακουργιοδικείου. Ἐκεῖ ἀποφάσισε τέλος πάντων νὰ μιλήσῃ:

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Ἀντονύ... Μοῦ ἀντιστάθηκε καὶ τὴν ἐσκότωσα !..

Τὸ Δικαστήριο δὲν δέχτηκε κανένα ἐλαφρυντικό. Εἰς θάνατον. Χάρη δὲν τοῦ δόθηκε.

Τὸν δυστυχισμένο ! Μοῦ φαίνεται πώς τὸν βλέπω ἀκόμη, κατακίτρινο, μὲ τὰ χέρια δεμένα στὶς πλάτες, μὲ τὸ σκοινὶ στὰ πόδια, μέσα στὴ φαρδιὰ πουκαμίσα τῆς φυλακῆς.

Αὐγὴ-αὐγὴ ἡ πόρτες τῆς Ροκὲτ ἄνοιξαν κι' αὐλὴ γιόμισε περιέργους.

Μ' ἐπῆρε τὸ μάτι του μέσα στὸ πλῆθος καί, μὲ μιὰ νυσταγμένη φωνή,ποῦσερνε τὶς λέξεις σὰν τσόκαρα, μοῦ φώναξε :

— Ἐγώ... εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸ Χριστό...πεθαίνω στὰ τριαντατρία μου χρόνια !

Ἀλφὲνς Ἀλλαὶ

Εἶμ' ἕνας τύπος σὰν τὸν Μπαλζάκ. Πίνω πολλοὺς καφφέδες !...

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Καί, διὰ νὰ τελειώσω τὴν ἱστορίαν τῆς «Μαρκέλλας», ἐπῆραν ἀντίγραφόν της ὅλοι οἱ θίασοι καὶ παριστάνετο εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συνεχῶς ἐπὶ ἔτη, χωρὶς ποτὲ νὰ λάβω οὔτε μίαν δραχμὴν ἀπὸ τὰ διαρπαζόμενα ποσοστά μου.

***

Ὑποθέτω, φίλε μου,ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν σου θὰ ἔχῃ λυθῇ πλέον τὸ τρομερὸν αὐτὸ σύστημα τῆς κατακρατήσεως τῶν συγγραφικῶν ποσοστῶν ἀπὸ τοὺς περιερχομένους τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς ἑλληνοπληθεῖς πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ θιάσους. Ὅμως μέχρι τῆς ἐποχῆς ποὺ συναρμολογῶ στοιχειωδῶς τὰς σημειώσεις μου αὐτὰς - ἔτος 1919—τὸ ζήτημα τῆς περιφρουρήσεως τῶν συγγραφικῶν δικαιωμάτων δὲν ἐλύθη ἀκόμη ὑπὲρ ἡμῶν. Ὑπολογίζω ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς «Μαρκέλλας» (1895) μέχρι σήμερον (1919) ἤτοι εἰς 24 ἔτη καὶ ἀπὸ 50 ἔργα μου θεατρικὰ ποὺ εὑρίσκονται εἰς τὰ χέρια τῶν θιάσων, μοῦ καθυστερήθησαν 250 χιλιάδες δραχμῶν εἰς ποσοστά. Διότι ἐπαίζοντο ταυτοχρόνως ἔργα μου ἀπὸ θιάσους εἰς Καύκασον, Ὀδησσόν, Τηγάνιον, Βουκουρέστιον, Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Αἴγυπτον, ὁλόκληρη τὴν Κρήτην, καὶ τὰς ἐπαρχίας ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος. Οἱ θιασάρχαι εἶχον καθιερώσῃ ὡς ἱερὸν θεσμὸν νὰ μὴ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τοὺς συγγραφεῖς των ποτέ.

Μάλιστα ἕνας θιασάρχης, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε κατ' ἀποκοπὴν ἰδικά μου ἔργα, ὅπου καὶ ἂν ἐπήγαινε, εἰς σχετικὰ παράπονά μου, ἀπάντησε μὲ ὅλην τὴν ἀναίδειαν :

— Πρέπει νὰ μᾶς πληρώνεις γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ ποιίζουμε διαρκῶς τὰ ἔργα σου καὶ γίνεσαι γνωστὸς εἰς τὸ Πανελλήνιον, ὄχι νὰ ζητᾶς καὶ ποσοστά !

Ἐπιμένω φίλε μου, εἰς τὴν διεκτραγῴδησιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς, διότι ἐξακολουθεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον (1919) ν' ἀποτελῇ τὸ μεγαλύτερον πρόβλημα διὰ τὴν ζωὴν τῶν συγγραφέων, ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ ἀπετέλεσε ἐπίσημον θεατρικὸν θεσμὸν ἡ ἐπιθεώρησις (1908), ἡ δὲ ἐτησία εἰσπραξίς της ἔφθασε καὶ μέχρι 200 χιλιάδων δραχμῶν, ὅπως συνέβη διὰ τὰ «Παναθήναια» κατὰ τὰ ἔτη 1913, 1918 καὶ 1919.

Ἀνηλεεῖς εἰς τὴν κατακράτησιν τῶν ποσοστῶν οἱ θιασάρχαι, ἰδίως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης,κατώρθωσαν νὰεὑποροῦν αὐτοί,χωρὶς νὰ κάμουν καὶ προκοπήν, οἱ δὲ συγγραφεῖς ποὺ πρόσμεναν νὰ ζήσουν ἀπὸ τὰ ἔργα των, μὲ ὅλον τὸ δικαίωμά των, νὰ πέναντι, χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ παύουν ἐργαζόμενοι καὶ προάγοντες, τὸ κατὰ δύναμιν, τὸ πτωχὸν θέατρόν μας. Ἥρωες οἰκτροὶ τῆς ἰδέας.

Πλὴν τῶν ἰδικῶν μου καθυστερηθέντων ποσοστῶν, ὑπολογίζω ὅτι κατεφαγώθησαν ὁμοίως περὶ τὰς 150 χιλιάδας δραχμῶν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Δημητρίου Κόκκου (Κωμειδύλλια), περὶ τὰς 200 χιλιάδας ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Δημητρίου Κορομηλᾶ («Ἀγαπητικὸν τῆς Βοσκοπούλας» καὶ «Τύχην τῆς Μαρούλας»), περὶ τὰς 50 χιλιάδας ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Δημητρίου Βερναρδάκη (ἰδίως «Φαύσταν» καὶ «Μερόπην») καὶ περὶ τὰς 400 χιλιάδας ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπυρίδωνος Περεσιάδη (ἰδίως «Γκόλφω», «Σκλάβαν», «Ἐσμέ»).

Ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, ἐπιδοθέντες καὶ εἰς ἄλλας βιοποριστικὰς ἐργασίας, —ὅπως ἐγὼ εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ εἰς τὸ μυθιστόρημα,—κατωρθώσαμεν νὰ κρατηθῶμεν εἰς τὰ πόδια μας, χωρὶς νὰ πεινάσωμεν. Ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ δυστυχοῦς Περεσιάδη ὑπῆρξεν οἰκτρά. Διότι ἦτο τυφλὸς, ὁδηγούμενος πάντοτε εἰς τὸν δρόμον ἀπὸ μίαν δυστυχισμένην, ὅπως αὐτὸς, ἀδελφήν, τὴν ὁποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ συντηρῇ, καὶ δὲν τοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλην ἐργασίαν βιοποριστικήν. Ἰδίως τὴν μεγάλην ληστείαν τὴν ὑπέστη ὁ Περεσιάδης εἰς τὴν Ἀμερικήν. Εἶχε σχηματισθεῖ κάποιος θίασος, ἀπὸ ἠθοποιοὺς καταφυγόντας ἀπ' ἐδῶ μὲ ἀντίγραφα εἰδικῶς τῶν ἔργων του, καὶ ἀπὸ ἄλλους Ἕλληνας εὑρισκομένους ἐκεῖ, καὶ παρίσταναν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀμερικῆς μὲ μεγάλας εἰσπράξεις. Διότι ἔτρεχον καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ εἰς τας παραστάσεις των, διὰ νὰ ἰδοῦν ἔργα μὲ ἑλληνικὴν φουστανέλλαν.

Ἀπὸ τὰς εἰσπράξεις ἐκείνας ὁ συγγραφεὺς οὔτε λεπτὸν ἔλαβε, καὶ πρὸ δύο ἐτῶν (1917) ἀπέθανε φθισικὸς ἀπὸ τὴν κακουχίαν, μόλις συντηρούμενος ἀπὸ ἐλεημοσύνας, ἢ ἀπὸ καμμίαν εὐεργετικήν, διδομένην γενναιοφρόνως μὲ ἔργον του, καὶ ἀπὸ γλίσχρα τινὰ ἐπιδόματα τῆς πτωχῆς ἑταιρίας μας τῶν θεατρικῶν συγγραφέων, δι' ἐξόδων τῆς ὁποίας καὶ ἐτάφη, παρολῃφθεὶς κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν ψάθαν !

(Ἀκολουθεῖ)